

D ů v o d y:

Vzhledem na ustanovení §§ 532, 535, 552 a 553 obč. zák. jest poslední pořizení, jehož ověřený přepis nachází se ve spisech pozůstalostních, dovětkem a ne závětí, neboť není v něm pořizeno o celém jmění pozůstalostním, ani o poměrné části jeho, nýbrž jen o některých, do pozůstalosti náležejících věcech. K rozhodnutí této otázky není třeba pořadu práva a rozsudku procesního, poněvadž není zde podmínek § 2 čís. 7 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. Osoby, v onom dovětku obdařené, nejsou dědici, nýbrž odkazovníky; podle §§ 649, 684 a 685 obč. zák. nemají nároků na pozůstalost, nýbrž přísluší jim toliko osobní, obligační nárok na poskytnutí odkazů proti oněm dědicům, k pozůstalosti se přihlásivším, jejichž dědické právo tím kterým odkazem je sříženo. Vzhledem na to nelze, když dědicové nechtějí splniti odkazy, v dovětku uvedené, prohlašující dovětek neplatným, užití předpisů §§ 125 a 126 cís. pat. výše uvedeného z roku 1854, neboť nejde o přihlášky dědické, jež by byly spolu v rozporu, nejde o kolisi práv dědických. Obdobné užití těchto zákonných předpisů dle § 7 obč. zák. jest vyloučeno, poněvadž jde o právní poměry různé a nikoli sobě podobné. Vzhledem na hořejší ustanovení § 2 čís. 7 cís. pat. z roku 1854 a vzhledem na právní povahu nároků odkazovníků musí tito vystoupiti jako žalobcové proti přihlášeným dědicům, kteří stížení jsou odkazy a neuznávají pravosti dovětku. Výraz »prohlášení poslední vůle« v § 126 cís. pat. z r. 1854 sluší vzhledem na celý obsah tohoto § 126 vykládati jako »testament« čili »závěť«, nikoli jako poslední pořizení v širším smyslu, ve kterém jest užito v § 552 obč. zák. Případu § 726 obč. zák., že by dědicové zřekli se dědictví, zde není; nelze tudíž užití zde ustanovení tohoto § 726, dle něhož v případě takovém pokládati jest odkazovníky za dědice. Mínění soudu rekursního, že, dokud odkazovníci nepodají žalobu, nároky jejich zůstatí mají při projednávání pozůstalosti nepovšimnuty a nemohou překážeti tomu, by projednání pozůstalosti nebylo ukončeno a tato nebyla dědicům odevzdána, nelze ovšem vzhledem na ustanovení §§ 159 a 160 cís. patentu ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. zák. přisvědčiti v této všeobecnosti; ale na rozhodnutí otázky, zdali přihlášení dědicové neb odkazovníci vystoupiti mají jako žalobcové, když dědicové neuznali pravosti dovětku, nemá to vlivu.

Čís. 482.

Kdo, jsa k tomu oprávněn, zřídil za sebe náměstka (substituta) k smluvnímu plnění, neručí za něho dle § 1313 a) obč. zák., nýbrž zodpovídá jen za volbu náměstkovy osoby.

(Rozh. ze dne 13. dubna 1920, Rv I 155/20.)

Advokát Dr. B. konal od ledna 1916 až do listopadu 1918 válečnou službu vojenskou a byl po tuto dobu substituován advokátem Drem G. V létě 1918 složil žalobce v advokátní kanceláři Dra B-a větší peníz s příkazem, by byl vyplacen Rudolfu S-ovi, předložil-li potvrzení, že bylo uhlí žalobci zasláno. Sollicitator v kanceláři Dra B-a vydal peníz Rudolfu S-ovi na padělané potvrzení, že uhlí bylo odesláno, aniž by byl o tom vy-

rozuměl substituujícího Dra G-a. Ježto žalobce uhlí neobdržel, domáhal se náhrady škody na Dru B-ovi. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Žaloba jest žalobou o náhradu škody a přichází proto v úvahu příslušná ustanovení 30. hlavy obč. zák. o náhradě škody. Při řešení otázky zavinění bylo uvážiti dvě okolnosti. Zda žalovaný, který dne 16. ledna 1916 byl povolán ke konání služby vojenské a od toho času do 4. nebo 5. listopadu 1918 byl v poli, tedy nikoli v sídle své advokátní kanceláře, učinil opatření, by jeho právní agenda podle § 14 adv. ř. za jeho nepřítomnosti byla obstarávána zástupcem znalým práv, totiž jiným advokátem a, by pouze kancelářské práce zůstaly přenechány solicitorovi, který jako kancelářský zřízenec v jeho kanceláři již mnoho let jest zaměstnán. Pak-li tomu tak, zda v kanceláři zaměstnaný solicitor může býti považován za zdatnou osobu ve smyslu § 1315 obč. zák. V onom směru nebylo dle § 269 c. ř. s. třeba žádného dalšího důkazu o tom, že žalovaný po čas své nepřítomnosti měl podle § 14 adv. ř. výborem advokátní komory v Praze zřízeného substituta v osobě Dra G., protože tato skutečnost jest u soudu známa. Již ze substituce jednoho advokáta advokátem jiným plyne, že jenom substituující advokát jest oprávněn tu agendu onoho advokáta právníckým způsobem vyřizovati, pro niž byl substituován, a že pod tuto agendu spadají všechny, na advokátní kancelář řízené příkazy stran bez ohledu na to, zda tyto příkazy vyžadují výlučně právníckého provedení či nic. Protože žalovaný postaral se o zřízení substituta v osobě jiného advokáta, musel býti přesvědčen o tom, že o všem, co do jeho kanceláře dojde, bude jeho substitut vyrozuměn a že také substitut vykoná to, co bude nutným, by došlé věci dle příkazu vyřídil a tak příkazovatele uchránil před škodou. Žalovanému nelze tedy klásti za vinu, že v době jeho nepřítomnosti a v době, kdy byl substituován jiným advokátem, příkaz, udělený žalobcem, byl vyřízen osobou neoprávněnou k jeho provedení a nespłnomocněnou bez vědomí a svolení substituta, neboť žalovaný, opatřiv si substituci jiným advokátem, učinil zadost své povinnosti zastupovací jakožto advokát, a proto také nezpůsobil opomenutím se své strany škody žalobcovy. Pokud se pak týče zdatnosti solicitorovy, neshledal soud, že by byl osobou neschopnou, třebaže se v případě, o nějž jde, nezachoval s patřičnou bedlivostí, nevyrozuměl o celé věci substituta, což však vzhledem k dlouholetému bezvadnému působení v advokátní kanceláři nepadá na váhu. Nelze proto mluviti o vině při výběru a tudíž o ručení žalovaného dle § 1315 obč. zák. Vůbec nelze tu užiti § 1313 a) obč. zák., protože žalovaný v době události vůbec nebyl k nějakému plnění zavázán, používaje, by učinil zadost své právní povinnosti, k provedení příkazů, které na něho v jeho vlastnosti jako advokáta za jeho nepřítomnosti byly vneseny, substituta Dra G-a, který mu byl zřízen advokátní komorou, nikoli solicitorá, zaměstnaného v jeho kanceláři, který obstarával jenom obyčejné kancelářské věci, jakž pravidlem v advokátních kancelářích. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Jest sice souhlasiti s názorem odvolatelovým, že advokát, jenž ustanoví si substituta, nezbavuje se tím zákonného ručení (§ 14 adv. ř.), nelze však přisvědčiti vývodům jeho, že advokát ručí za své lidi za všech okolností, jen když tyto stíhá nějaká vina. Tak bezpodmínečného ručení za zřízence zákon advokátu neukládá. Rozhodnutí sporu záleží na rozřešení

otázky, zda v tomto případě je ručení žalovaného za zavinění solicítátora posuzovati dle § 1313 a) obč. zák., jak míní odvolatel, či dle § 1315 obč. zák., jak činí první soud. § 1313 a) obč. zák. ustanovuje, že kdo je zavázán, aby jinému něco plnil, je mu ze zavinění svého zákonného zástupce neb osob, jichž ku plnění použije, práv, jako kdyby se provinil sám. Naproti tomu předpisuje § 1315 obč. zák., že ten, kdo používá osoby neschopné (nezdatné) nebo vědomě osoby nebezpečné k obstarávání svých záležitostí, ručí za škodu, kterou osoba ta způsobí v této své vlastnosti třetímu. Ze srovnání těchto ustanovení vychází, že ručení dle § 1313 a) obč. zák. předpokládá na dlužníkově straně povinnost k plnění, nechť již povinnost ta zakládá se na smlouvě či na závazku jinak převzatém, kdežto § 1315 obč. zák. vyslovuje všeobecně zásadu, že, kdo k obstarávání svých záležitostí, tedy ve svém zájmu, zřídí osobu neschopnou, činí tak na vlastní nebezpečí a nikoli na nebezpečí třetích osob, jež tím utrpí škodu. Kdyby byl žalovaný buď sám nebo svým substitutem vůči žalobci převzal provedení onoho příkazu, potom však provedení byl přenechal nebo svěřil svému solicítátorovi, ručil by ovšem za jeho zavinění dle § 1313 a) obč. zák. V tomto případě nebyl však žalovaný ani přímo ani nepřímo — jednáním svého substituta — zavázán vůči žalobci k nějakému plnění. Vždyť ani on sám ani jeho substitut o celé věci až do vyplacení peněz neoprávněnému příjemci neměli vůbec vědomosti. Nelze proto tvrditi, že by byl žalovaný buď přímo nebo svým substitutem použil solicítátora ku splnění svého závazku vůči žalobci. Není tu tedy předpokladů pro ručení žalovaného dle § 1313 a) obč. zák. Že by však solicítátor byl osobou nezpůsobilou (neschopnou), netvrdí ani sám žalobce a je opak toho dolíčen vývody rozsudku prvního soudu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání, vycházejíc z názoru, převzatého z napadeného rozsudku, že advokát ustanovením substituta nezbavuje se nijak zákonného ručení za své lidi, shledává nesprávné právní posouzení věci v dalším výroku odvolacího soudu, že advokát pokud se týče jeho substitut ručí za zavinění svých lidí jen v tom případě, převzal-li on sám nebo jeho substitut povinnost provést nějaký příkaz, a přenechal-li pokud se týče svěřil-li teprve potom provedení jinému. Třeba že nelze přisvědčiti k právnímu názoru na věc, vyslovenému v napadeném rozsudku, není nicméně dovolání odůvodněno. Ze znění § 1313 lit. a) obč. zák. a z důvodové zprávy komise panské sněmovny, tento zákonný předpis provázející, vyplývá, že ručení dle § 1313 a) obč. zák. se nevztahuje na případy, v nichž byla osoba, k plnění zavázaná, dle zákona oprávněna, zříditi za sebe substituta nebo náhradníka. Kdo, k tomu jsa oprávněn, zřídil za sebe substituta, jest pro svou osobu sprostěn povinností k plnění, substitut nastupuje na jeho místo, jest povinen plniti samostatně a pod vlastní zodpovědnosti závazky toho, jehož jest substitutem, a poněvadž, jednáje za sebe, nepomáhá mu při splnění závazků, nelze ho pokládati za pomocníka ve smyslu § 1313 a) obč. zák. Proto také ten, kdo substituta si ustanovil, neručí v takovémto případě za něho — tím méně pak za toho, kdo pod jeho —

substitutovou — zodpovědností jedná — dle předpisu § 1313 a) obč. zák., nýbrž jen za vinu ve volbě svého substituta ve smyslu § 1010 druhá věta obč. zák. (viz též § 1295 obč. zák.). Ve sporu, o němž jde, byl žalovaný dle § 14 advok. ř. oprávněn, zřídit za sebe po čas své služby vojenské substituta, jako takový mu byl advokátní komorou zřízen Dr. G., a poněvadž, jak zjištěno, sollicitátor v advokátní kanceláři žalovaného peníz, zaslaný žalobcem žalovanému, vyplatil Rudolfu S-ovi ještě v době, kdy v nepřítomnosti žalovaného substituoval ho Dr. G. a o zdatnosti tohoto strana žalující nemá pochybností, potvrdil vším právem odvolací soud rozsudek procesního soudu, jímž zamítnuta byla žaloba na náhradu škody.

Čís. 483.

Nepoužije-li dráha oprávnění §u 58, odstavec první, žel. dopr. ř., má nárok na dopravné dle sazbové položky na zboží deklarované, byť šlo ve skutečnosti o zboží, podrobené nižší sazbové položce.

(Rozh. ze dne 13. dubna 1920, Rv I 156/20.)

Žalovanému příjemci odeslán byl vagon železa; zboží označeno bylo v nákladním listě jako »Alteisen«. Žalovaný zásilku přijal a zaplatil předepsané dovozné 102 K, jež bylo vypočteno dle železničního tarifu pro náklady, díl I, oddělení B a to za použití položky E-8, jež zní: »Eisen und Stahl, alt, abgängig« atd. Žalující dráha domáhá se vyššího dovozného a, požadujíc rozdíl, tvrdí, že použité tarifní položky nemělo býti použito, poněvadž na nákladním listu nebyl obsah zásilky dle této tarifní položky E-8 deklarován, ano bylo prý nedostatečně deklarováno pouze »Alteisen« bez dodatku »abgängig«. V takovémto případě dlužno prý dovozné čítati dle vyšší třídy odstavce III. »der allgemeinen Bestimmungen über die Frachtenberechnung für Frachtgüter lit. b), jenž zní: »dopravních sazeb I. třídy jest použití, je-li pro zboží stanovena třída I., aneb není-li ani v klasifikaci zboží ani v odstavci B aniž jinde pamatováno na to, by stanovena byla určitá sazba«, a pro staré železo jako takové bez bližšího označení zvláštní tarifní položky není. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Dle § 70 žel. d. ř. dlužno, vyskytly-li se chyby při vypočítávání dovozného nebo poplatků nebo při použití tarifů, nedoplatky doplatiti a přeplatky vrátiti. V tomto sporu snaží se žalující strana dokázati, že bylo v její neprospěch užito nesprávné tarifové položky, opírajíc se při tom jedině o nedostatečnou prý deklaraci obsahu zásilky na nákladním listu, kterážto deklarace jest jediným rozhodujícím činitelem pro posouzení, které tarifní položky dlužno použiti. Oproti tomu dlužno uvésti toto: Pravda, že dle § 58 žel. d. ř. dráha jest oprávněna, nikoli však povinna, obsah zásilky co do souhlasu s dotyčným údajem nákladního listu přezkoumati. V našem případě tarifovala dráha zásilku, ač nebyla přesně dle položky E—8 deklarována (vynecháno slůvko »abgängig« v nákladním listu), přece podle této položky E—8, patrně proto, že si byla vědoma toho, že obsah zásilky odpovídá tarifní položce E—8, což také z toho vysvítá, že dle spisů dráhy, této věci se týkajících, na výtku ústředí stran nesprávného použití tarifní položky přijímací stanice výtky té neuznala, podavši vysvětlivky v ten rozum, že zásilka pozůstávala z odpadků železného drátu, plechu atd.